

A magyar izr. országos tanító-egylet

ÉRTESÍTŐJE.

Megjelen havonként egyszer.

Szerkesztői bizottság:

Fischer Simon, Führer Ignác, Léderer Ábrahám, Stern Mór és Tencer Pál.

Felelős szerkesztő: Seligman Eleázár.

Az előfizetési pénzek
és tagsági díjak Schwarz Mór
egyleti pénztárnokhoz
(gyár-utca 3. szám) küldendők.
Szerkesztői iroda, sip-utca 11. sz.

Kiadja a magy. izr.
országos tanító-egylet.
Előfizetési ár:
nem tagok számára egész évre 1 ft.
Az egylet tagjainak díjmentesen jár

Az orsz. magyar izr. tanítóegylet első évtizedé- nek rövid története.

III.

A második meggyőződés, melyre az aradi tanitógyűlés alkalmával jutottunk az volt, hogy jól szervezett, jól vezetett tanitógyűlések, a tanitóság állását erkölcsi és anyagi tekintetben, sőt az egyes tanítókat is emeli. Eltekintve attól, hogy a tanítók ezáltal szellemi kiképzésre mintegy serkentetnek, a tanitógyűlés a községben, a nevelés- és iskola iránt érdeket, a tanító iránt pedig tiszteletet gerjeszt. Az iskola s tanítóinak még mindig számos ellensége van.

Ha a tanító tisztességesebb állást foglal el, az ellenek felkiáltanak, hogy tudatlanok és arrogansok, ha jobb állást kérnek, hogy megélhessenek, akkor azok azt lobbantják szemükre: nincs műveltségtek, a félműveltség már teljesen kielégít benneteket. A tanitógyűlések a közönség szemét nyitják és megmutatják, hogy a tanítórendnek meg vannak a maguk derék emberei.

Igaz ugyan, hogy a törvényszerűen előirt művelődés bizonyos tekintetben csekély, azonban ezért még sem szabad a tanítóknak szemrehányást tenni, hanem törekedni kell, hogy a tanító jobb előképzettséget nyerjen; egyébiránt minden szorgalmas és lelkiismeretes tanító iparkodni fog önszorgalom által műveltségét s ismereteit gyarapítani, s valóban vannak tanítók, kik; tudományukat tekintve, a tudományos osztály számos papjával versenyezhetnének.

Az állásának s hivatásának tudatával bíró tanító az emli-

tett ellenek szemében tövisként tűnik fel. Azt kívánnák, hogy a tanító csuszó-mászó szolgája legyen s szeretnék, ha nekik hizelegne. A tanítógyűlések a tanítók öntudatát felébresztették. A tanítók már önmagukat kezdik becsülni. Igaz ugyan, hogy találkozok oly tanító is, ki magát annyira tulbecsülte, hogy ez által az igazi iskolabarátok iránta való jó indulatát veszti; azonban tudjuk, hogy minden rossz földnek megvannak a maga üres kalászhai, s ámbár az olvasók közül néhányan engemet is az utóbbiakhoz sorolnak, ez mindamellet engemet nem tart vissza azon állításomtól, hogy a tanítógyűlések a tanítókban az önbecsülés érzetét felkeltették, ami az iskola üdvére válik.

Ugyanis a ki önmagát becsüli, igyekezni fog, hogy felebarátai is becsültesse nek, és iparkodik tehát mindazon jó tulajdonságokat elsajátítani, melyeknek tiszteletére méltó lehessen.

Mielőtt az aradi tanítógyűléstől búcsút vennék, meg kell említenem azt is, hogy a bold. Löw Lipót szegedi rabbi és tiszteletbeli elnök ur indítványára, a tanítógyűlés összes tagjai a bold. Chorin Áron rabbi sirját felkeresték, hogy e férfiú neve iránt, ki egész életén át haladás és művelődésért küzdött, a kegyelet adóját leróják.

Bármily emelők és kellemesek voltak is az aradi napok, még sem élvezhettük teljesen az örömet, mert a magy. izr. tanítók részéről a részvét nem volt oly nagy, mint azt Arad megérdemelte volna; sokkal gyengébb volt a részvét mint azt elvártam. Az akkori viszonyok az izr. tanító-egyletnek nem kedveztek. Az izr. tanítók nagy része közös iskolákban keresett állomást, s azon reményben, hogy azt el is nyerik, nem törődtek többé az izr. tanító-egyletrel. Én akkor egészen más nézetben voltam s most is azt hiszem, hogy az izr. tanító-egyletnek még ma is szép feladata van. Kohn Salamon isk. igazgató ur, érdemdús pénztárnokunk, ki az izr. tanító-egyletnél a pénztárnoki teendőket kezdettől fogva egész mostig különös buzgalommal és a legönzetlenebb módon kezelte, ekkor szintén nem a legkellemesebb helyzetben volt, a mennyiben a 360 rendes tag közül sokan tagsági díjukat nem fizették le. Azonban mindamellett segélyérti kérvény igen sok érkezett, de pénztárnokunk megmaradt azon elvénél, hogy soha sem mulja felül a kiadás a bevételt. A választmány továbbá az ügykezelési szabályok kidolgozásával és a folyó ügyek elintézésével is foglalkozott.

1870-ik év márczius havában nagy csapásért bennünket, Rosenbergh Henrik főtanító urat, egyletünknek

hű, buzgó tagját, j ó l t e v ő j é t, s akkori ellen-
őret élte virágában ragadta el tőlünk a kérlelhetlen halál.
Foldi maradványának az utolsó tiszteletét megadtuk; elkisér-
tük örök nyughelyére és az egyesület nevében fájdmunk érze-
tének kifejezést adtunk.

A Rosenberg nevet, mint e derék tagtársunk nevét min-
denkor kegyelettel fogjuk kimondani és az ő képe feledhetlen
marad előttünk.

Ugyanezen év aprilis havában a készületek, az 1870-ik
év szeptember havában tartandó általános magyar tanító-gyü-
lésre kezdetüket vették. Minthogy én, mint az előkészítő bizott-
ság tagja és a tanszerkiállítás bizottmányának elnöke, nagyon
el voltam foglalva, másrészt pedig gégebajom miatt magamat
lehetőleg k i m é l n i s így visszavonulni voltam kénytelen,
megkértem Reich Ignacz alelnök urat, hogy engem helyette-
sítsen, a ki kötelességét csakugyan pontosan teljesítette is.
Egyesületünk történetének irását ekképen ezennel bevégezem és
folytatását azokra bízom, kik ezentúl az egyesület ügyeinek ve-
zetését átvették. Jól tudom azt, hogy egyik-másik adat ki is
maradt, s hogy egyik-másik tagtársunk nem érdemeinek meg-
felelőleg említettett. Azonban még is azt hiszem, hogy a t.
olvasóim elnézéssel elfogadják ezen adatokat, főleg, ha meg-
jegyzem, hogy mindjárt kezdetben csak azon feltét alatt, hogy
nagyon röviden írhatom, vállaltam el ezen munkát, s hogy
másrészt nagyon fontos adatok alig maradhattak ki.

Ezek után egyesületünk rövid történetének első részét azon
kivánattal zárom, hogy egyesületünk, mely 1870 óta igen szép
lendületnek örvend, ezután is tenyészszék és virágozzék.
Még mindig hasonlít ez egy f á c s k á h o z s ha ezt min-
den egyes tag s a választmány elég gondosan ápolni fogja,
ugy elvárható, hogy a fácskából fa lesz, „mely üditő patak
mellé ültetve, kellő időben fog gyümölcsözni s leveleit idő
előtt nem hullasztja le“.

L e d e r e r Á b r a h á m.

K O H N S A L A M O N,

a pesti izr. normalfőtanoda nyug. igazgatója és a magy. izr. orsz. ta-
nitó egyesület pénztárnoka.

Ez alkalommal oly veterán kartárs életrajzát akarjuk tisztelt
olvasóinknak bemutatni, ki mint tanfőféru általán, de különösen a magy.
izr. orsz. tanító-egyesület tagjainál méltón a legnagyobb tiszteletben áll.
Ha az egyesület derék, lelkiismeretes jó „öregje“-ről szólunk, van-e ezen
egyesületnek csak egyetlen tagja is, ki azonnal nem tudná, hogy K o h n
Salamon az, ki mint pénztárnok buzglommal tett meg mindent, a mi
az egyesület érdekeit előmozdithatá; és ha az egyesület tőkéje valamikép

gyarapodott, vagy ha az egylet valamely, a tanítói kar tekintélyét emelő tettet vitt véghez, akkor K o h n S. a föld legszerencsésebb fiának tekinté magát.

Ezen tisztségét azonban — több mint 10 évi sikerdús viselése után — minthogy a pénztárnok teendői annyira szaporodtak, hogy azok elintézése már nehezebbre esik, f. é. január hó 1-jén végképen letenni kényszerült.

Ambár tudjuk, hogy a jó öreg a „nyilvánosság“-nak nem barátja; jószívásége még is reménylenünk engedi, miszerint megbocsát, ha visszalépését a pénztárnoki tisztségtől elég fontos oknak tartjuk arra, hogy életrajzát az egylet lapjában közzé tegyük.

K o h n Salamon 1806-ban Metzlingben, egy alig 60 házból álló cseh-faluban született. Atyja, ki 7 gyermekből álló családját csak szűken eltarthatta, más 6, a faluban lakó izr. családdal egy úgynevezett „rebbe“-t tartott, kinek a tanításon kívül a sachter és kántori teendőket is kelle végeznie. Ettől nyert a kis Salamon is oktatást, de kizárólag csak a „biblia- és rasi-commentár“-ban. Ezen tantárgyakban oly gyorsan előrehaladt, hogy tanítója csakhamar a talmudban is kezdé tanítani. Kétségkívül ezen tantárgyban is jó felfogást kellett az ifju „hebraistának“ tanusítania, minthogy már 12 éves korában a kerületi rabbi előtt kellett ebbeli dús tudományából szigorlatot kiállani. A rabbi a kis talmudista feleleteitől annyira meg volt lepve, hogy őt a mezlingi zsidók és nem-zsidók bámulatára a „chaver“ címmel kitüntette. Atyja ezen okmányt a falubeli keresztyéneknek mutogatta és a mennyire lehetett, igyekezett ennek jelentőségét nekik meg is magyarázni. De a rendkívüli orthodox atya „kitűnő eszű kis Salamonját“ — a mint ezt a faluban általán nevezték — most még inkább serkenté a talmud tanulmányozására (héber grammatika, zsidók története sat.-ról természetesen szó sem volt; meglehet, hogy azért nem, mivel ezek mestere előtt is terra incognita valának), mely célból egy jobb „rebbe“-t is vőn. De a család anyagi helyzete csakhamar akadályozólag utba állott. Később rabbijánál német olvasást, írást és számismeretet is tanult, persze csak igen szűk mértékben, és ambár a faluban egy nyilván. elemi iskola is létezett, Salamonnak még sem volt szabad azt látogatni, részint, mivel „fődetlen fővel“ kellett ott ülni, részint pedig, mivel sok időt — 4 órát naponként — töltöttek abban haszontalan dolgokkal.

Atyja vagyoni viszonyai mindinkább szomorúbbakká alakultak, és így a 14 éves fiu — hogy atyja terhein lehetőleg könnyebbitsen — kényszerülve volt, egy, szülőföldjéhez közel faluban mint „tanító“ állomást vállalni. Az ifju paedagogus csakhamar annyira vitte, hogy 80 frt félévi fizetést kapott. Tanulói irányában igen lelkiismeretes volt és maga is szorgalmasan tanult; mind a mellett nagyon is gyakran érezé, miszerint a nyelvtan és helyesírás legszükségesebb ismereteiben hiányt szenved. Minthogy azonban működése helyén a szükséges tudományokat magának el nem sajátíthatá, 19 éves korában Prágába ment. Itt G l o g a u Maier rabbinál talmudbeli tanulmányait folytatni és a mellett németül tanulni szándékozott. Alig fogott azonban ezen szándéka valószínűsítéséhez, már is veszélyes akadály gördült utjába, mert a rendőrség által felszólítatott: vagy bebizonyítani, hogy a népiskola 3 osztályát nyilvánosan végezte, vagy Prágát elhagyni. Minthogy ilyen okmánynyal nem birt, a nevezett hatóságnál határidő-hosszabítás végett folyamodott, mely részére engedélyeztetett is. Most éjjel-

nappal a talmud mellett még a népiskola 3. osztálya számára kiszabott tantárgyakat is tanulmányozta oly szorgalommal, hogy 4 hónap letelte után vizsgálóit feleleteivel tökéletesen kielégítette.

Ezen vizsga eredménye Salamonra oly buzdítólag hatott, hogy dacára a folytonos küzdelmeknek, melyekkel anyagi tekintetben meg kellett küzdenie, öt év múlva oklevelekkel birt, melyeknél fogva mint főleemi tanító, a héber nyelv és irodalom, a talmud, a könyvvitel oktatására és mint vallástanító képesítettnek nyilvánítatott. Ezen tanulmányai által K l a b e r, B e e r Péter-, M a i e r Wolf-, H o m b u r g Herz és Dr. W e s s e l y vel közelebbi érintkezésbe jött, kik őt egy igen előkelő gyártulajdonosnak nevelőül ajánlották. Ennek házában két és fél éven át kitűnő sikerrel működött és e mellett a mütant is hallgatta. K o h n Salamon 1834-ben dr. W e s s e l y ajánlása folytán a pesti izr. hitközség 3 osztályu elemi iskolájához mint tanító nyert meghívást. Két évvel később ezen iskolánál — a prágai mintaiskola mintájára — a 4. és 5. osztály is létesítetett, és — mint-hogy a szakrendszer volt alkalmazásban — valamennyi osztályban K o h n tanította a számtant.

1839 ben a kitűnő ész- és szívbeli tulajdonokkal bíró S o n n e n s c h e i n kisasszonynyal megismerkedett, kit később nőül is vett. Nejének nagybátyja, ki messzeterjedő kereskedést űzött, gyakran ohajtott, hogy kereskedésében könyvivői állomást vállaljon el, de a tan- és nevelési szakhoz való hajlama oly nagy volt, hogy ezen ajánlatokat — dacára az ezek által kilátásba helyezett anyagi előnyöknek — kereken elutasította. 1843-ban született egyetlen fia I z i d o r, ki ma mint derék, előkelő kereskedő a fővárosban ismeretes. Ugyanezen évben veszélyes betegségbe esett, mely őt 2 hónapig ágyban tartá. Midőn felüdülése után ismét legelőször az iskolába jött, kartársai, tanulói és a községi előljárók szívemelő örömnünnepélyt rendeztek tiszteletére.

Az iskolai előljáróság ajánlata folytán K o h n Salamon 1850 ben a normál-főtanoda belső igazgatását vette át. Ezen minőségben egész az 1868-diki iskolaév végéig áldásdúsan működött, mikor is a pesti izr. hitközség iskolai előljárósága elhatározá, őt teljes évi fizetésével nyugalomba helyezni. De még most sem vonult vissza egészen az iskolától; mert kedvenc tantárgyait, a könyvvitelt és a számtant a felsőbb osztályban 1873—4-diki tanév végéig tanította.

Jelen működése hazánk dicsőn uralkodó királya által is elismeretvén, 1874-ik évben az arany érdemkeresztel kitüntettetett. Ezen legfelsőbb kitüntetés alkalmából a pesti izr. hitközség nagyszerű, az egész tanítói kart emelő és tisztelő ünnepélyt rendezett, melyben az ünnepelt tanítványai közül sokan, kik ma az irodalom, a művészet, a kereskedelem sat. terén előkelő szerepet visznek, részt vettek.

A magy. izr. orsz. tanító-egylet is tőle telhetőleg hozzájárult ezen ünnepély emeléséhez. Ezen egylet alapítóihoz K o h n S. első sorban számít, és fenállása óta ő annak derék, lelkiismeretes pénztárnoka. E minőségbeni tevékenysége a magy. izr. orsz. tanító-egylet fenállásával oly benső összeköttetésben áll, hogy az ezen egylet történelmében majdan aranybetűkkel leszen feljegyezve.

Tartsa meg a Mindenható jó öregünket teljes épségben és boldogságban mindnyájunk örömére még sokáig, igen sokáig!

F i s c h e r S i m o n.

Bold. HENIK MÓR,
szeretve tisztelt tanárom méltatása.

Ne panaszkodjunk,
hogy az idő sebesen
halad. Elfogyaszt sok
virágot, de a törzs,
melyen nőttek, az
alatt mélyebbre ereszt
gyökereit s új bimbókat
hajt.
(Eötvös. Gondolatok.)

Az orsz. kir. izr. tanító-képezde nagy veszteséget szenvedett írják a lapok, nevezett intézet egyik derék tanára halála alkalmával s e nagy veszteséghez, hogy ne járulnának fájó szívvel mindazok, kik alapos tudományát bámulni, odaadásáért tisztelni, szeretni tanulták. Ha sok tanítványai közül nem is kizárólag az én tisztem, ki vehetné rossz néven, hogy őt a szerény férfit. azokkal, kik tanait nem halották megismertetni szomorú kötelességemnek tartom, ki veheti rossz néven, hogy a hála adóját leróni igyekszem az iránt, ki méltó, hogy emléke minden magyar tanító keblében éljen, hogy példát vegyen róla.

Henik nem volt az a fürge mozgékony kedély, sőt inkább nyugodt, gondolkodó és szemlélő, oly tulajdonságok, melyek a pedagógusnál fölülte szükségesek.

Nem kívánt tündökölni a fővárosban, hol évtizedeken keresztül működött, még tanfériak is kevesen ismerték, mert minden idejét a tudománynak és általa annyira szeretott családjának szentelte.

Midőn bold. Rosenberg Henriket a temetőbe kísértük, e szavakra fakadt: „Sokszor mondtam szegénynek, hogy a fárasztó munka után pihenjen, ne irjon, de ő nem fogadta tanácsomat; szegény Rosenberg, most árva családja.“ S könyek tolnak szemembe, midőn a kis gyermekekre gondolok. Szegény Henik! most már a te családod is árva. Hisz nem kimélted magad, mellbajod sokszor bántott ugyan, de mihelyt kötelességed teljesítésében munkálkodál, elfeledéd szived aggodalmait, nemes törekvésed közepette észre sem vevéd, hogy életed árával fizeted!

Henik mint néptanító ritkította párját s mint képezdei tanár nem kevésbé. Ő az év elején tudta, hogy az végén mit fog tanítani, előadni, s nem volt akadály, mely kitűzött s megállapított tervében akadályozhatta volna; a legnagyobb fáradságtól sem rettent vissza. A pontosság és lelkiismeret Henikben személyesítve valának. Nem csoda, ha nem rajongtak érte, habár előtte tisztelettel meghajolni mindenki kénytelennek érzé magát, ki az egyszerű tudósban a tudományt minden körülmények közt becsüli.

Kik nem szerették, pedansnak nevezték, elfelejtván, hogy szigorának köszönhető, ha az izr. tanítóképezde dicsekedve elmondhatja magáról, miszerint nem bocsátott ki egyetlen hallgatót sem, ki nem lenne képes magyar nyelven tanítani. E tekintetben Henik fölülte nagy szolgálatokat tett a hazának.

Hány tótajku növendék hagyta el mint derék magyar ember ezen intézetet! Ki ne emlékeznék kegyelettel azon férfura, ki irodalom — történeti előadásaiban hallgatóit magával ragadta, kit Anyos és Zrinyi

jellemzésében fölülmulhatatlannak találtam, és találták mindazok, kik nek alkalmuk volt ő utána mások előadásait is hallgathni.

A tanári testület egy ékes szemet vesztett láncolatából, mert Henikkel egyetemben oly egészet képezett, mint ritka képezdénél található, oly egészet, mely a gondolkodó képezdésznek megmutatta, milyen legyen és milyen ne legyen a tanító.

Nem tulzok, ha állítom, hogy az izr. képezdében megürült magyarnyelv és irodalmi tanszék nyerhet méltó utódot, de nála lelkesübb tanítót, derekabb hazafit bizonyynyal nem. És ha jeles tulajdonait csak általában említem, alig érintém, csakis e lapok szűk keretének kívánom betudni. Idézett jeligém szerint Henik mély gyökeret vert hallgatói szívében, lelkes szavai által őket kitartásra buzdította. a haza szolgálatában lankadatlanul megállani például szolgált és habár emléke maradandó lesz keblünkben, még sem hallgathatom el azon óhajt, vajha százakra menő tanítványai egy szerény emlékkövel jelölnek helyét annak, ki az ő kiképezésöknél hagyta erejét, életét.

Béke poraira szorgalmas munkás, szálljon vigasz árva családod hajlékába, Isten veled!

B r a u n J ó n á s,
polg. isk. tan.

L e v e l e z é s.

T, s z e r k e s z t ő u r !

Kötelességemnek tartom önnel közölni, hogy a helybeli 40 év óta fenálló zsidó népiskola f. év jan. 1. óta megszűnt lenni, minthogy ezen naptól fogva iskolánk tanítóstul, mindenestül a város birtokába átment. Hogy miért történt ez így? Erre a felelet igen könnyű. Az országos zsidó-járvány, mely orvosi szótárban alig lelhető, és melynek neve „szakadás“ legnagyobb részben okozta iskolánk feloszlatását. Voltak azonban ezen merényletnek még más okozói is, melyeket azonban hallgatással mellőznöm kell, annál is inkább, mivel félttem a fejemet, a magyar közmondás szerint: „Szólj igazat, betörik a fejedet.“

Nekem már most csak két kérdésem van önhöz intézendő, melynek feleletét becses lapja legközelebbi számában magamnak kikérem.

Az első kérdés ugyanis az: Megszűntnek tekinthető-e azon szerződés, mely köztem és a hitközség közt tíz év óta fenáll az által, hogy a jelenlegi viszonyok rá kényszerítették a hitközséget arra, hogy iskoláját a városnak átadja? És vagyok-e jogosítva azon esetben, ha a hitközség iskoláját ismét kezébe veszi, előbbi állomásomat elfoglalni?

A második kérdés pedig az: Lehetek-e ezentúl is tagja az izr. orsz. tanító-egyletnek?

Kecskeméten, 1877. jan. 8.

kész köteles szolgálója

K l a u b e r J á n o s.

Fájdalmas érzelmekkel registráljuk egy olyan kitűnő iskola elbukását, mely minden időben az első közt tündökölt. A kecskeméti izr. népiskola a negyvenes években országszerte nagy hirben állott és nem csekély része van a hazai izraeliták polgárisodásában, miután a kecskeméti izr. hitközség szép példáján okulva, sok más alföldi izr. hitközség iskolákat nyitott. Így ünnepel az orthodoxia győzelmet győ-

zelem után. Mert mi egyéb, mint az orthodox leghőbb kívánsága, ha a zsidó népiskolák elbuknak? Van-e az orthodoxyának veszélyesebb ellensége, mint az iskola? És — fájdalom! épen a haladópart az, mely részint közönyössége, részint álszabadelvűségével, a népiskolákat elbuktatja. Csak a napokban történt, hogy a budapesti kir. tanfelügyelő a közigazgatási tanácsban nyilvános ülés alkalmával a pesti izr. felekezeti iskolákat mint minden tekintetben kitűnően szetvezett tanintézeteket feldicsérte, és az azokban uralkodó hazafias szellemet dicsérőleg kiemelte; azért Pesten is újabb időkben a népiskola a hamupipőke szerepére van kárhozthatva.

Mélyen sajnáljuk továbbá, hogy az izr. népiskola oly kitűnő tanférfiaktól, mint Klauber ur és társai megfosztatott. A mi a hozzánk intézett kérdéseit illeti, sziveskedjék azokkal az ottani kir. tanfelügyelőhöz fordulni. Mi azt hisszük, hogy a törvény értelmében a politikai község mindazon kötelezettségeket vállalja az átvett tanító irányában, melyek az illető hitközséget terhelik, s nem hisszük, hogy ha a kecskeméti izr. hitközség valamikor ismét felekezeti iskolát nyit, annak egyszer volt tanítói irányában némi kötelességei volnának. Hogy egyesületünk tagja jövőben is maradhat, nagyon természetesen találjuk.

A szerkesztőség.

Egyleti élet.

N é v s o r o z a t a

azon tagoknak, kik a lefolyt év alatt a tagsági díjt vagy egészen, vagy részben lefizették és így mint az egyesület rendes tagjai tekinthetők; a ritkított betűkkel nyomtatott nevek pártoló tagok.

A l s ó - D a b a s

Engel Samu.

B a j a.

Bassó Vilmos, Heitler Jakab, Lichtenstein Izrael, Scheer Bernát.

B é k é s - C s a b a.

Braun Jónás.

B i c s e.

Weinberger József.

B.-B o g l á r.

Wichs Lipót, Weisz Lipót.

B.-G y a r m a t.

Steiner Gábor.

B u d a p e s t.

Dr. Bak Izrael, Becher Jakab, Békessy Mayer, Bloch Samu, Braun Lipót, Dalnok L., Deutsch Henrik, Deutseh Jakab, Ellenberg Henrik, Fischer Márk, Fischer Nathan, Fleischl József, Flesch Miksa, Friedmann Mór, Fűchsl M. Führer Ignác, Goldberger Simon, Dr. Kayserling. Keleti Vilmos, Kircz József, Kohányi Sámuel, Kohn Salamon Dr. Kohn Sámuel, Kornfeld Gyula, Landau L. R., Langfelder Joachim, Lederer Abraham, Lederer Adolf, Lederer S. Lustig Súsman, Mandl Mór, Mahler S. Meudl L. Morgenstern J. Müller A. Neustadt Gusz-

táv, Oblatt Mór, Oser Zeigmond, Dr. Pollák Sándor, Popper Armin, Propper Dávid, Reich Ignác, Dr. Reich Armin, Roth Zeigmond, Rothauser J. L., Rosenthal A., Roth Vilmos, Rózsási J., Schön Jakab, Schwarz Armin, Seligmann Eleázár, Simon József, Singer Adolf, Stein Sámuel, Stern Mór, Tencer Pál, Tiroler S. H., Ullmann Károly P., Wahrman Sándor, Weiner Károly, Weisz Farkas, Weisz Mór, Dr. Wittels-höffer Adolf, Wolfner Gyula, Weisz Jakab.

Cegléd.

Beck Jakab.

Deutsch Gábor.

Ciffer.

Mayer Áron.

Csanád Nagylak.

Cservenka,

Smolka Salamon.

Eger.

Lackner Mór, Müller Lajos.

Érsek-Ujvár.

Blitz Samu, Deutsch J, Érsek-ujvári hitközség, Fürth S., Lichtenstern A., Neufeld Gusztáv, Prager Benjamin.

Galgóc.

Donát Armin, Heilpern Benő, Schön Armin, Spitzer J. L. Ungár Salamon.

Gyönk.

Tauszig Mór.

Heves.

Goldberg Mayer.

Hód-Mező-Vásárhely.

Engel Sándor.

Kassa.

Rottenberg M. N., Schwarz Lipót, Weber Samu, Weiner Armin.

Kecskemét.

Kecskeméti hitközség, Keller Lajos, Klauber János, Schäfer Eliás.

Keszthely.

Reich Miksa, Brüller Mór.

Kövágó-Eörs.

Oberländer S

Léva.

Lévai izr. hitközség, Neufeld Miksa.

Liptó-szent-Miklós.

Vogelhut Dávid.

Liptó-Tépla.

Neufeld Ede.

Losonc.

Schmidl Albert.

Lugos.

Bruchsteiner József, Huszerl György, Schwarz József.

Makó.

Steinhart Márk, Kraus Ignác, Schlesinger Lipót.

Miava.

Hecht Jakab.

Nagy-Abony.

Hirschbein Jakab.

N a g y - K a n i z s a .

Boronkay Károly, Bún Samu, Eichberg Adolf, Goldschmied Dávid, Kellert Lajos, Klein Mór, Kraus József, Löwenbach Josefa k.a., Rotter Vilmos, Witt Fülöp.

N a g y - K ö r ö s .

Eisler Dávid, Rottenberg Izsák.

N a g y v á r a d .

Ottenberg V., Stein Sándor.

Ó - B e c s e .

Beer Mór, Kleinwald Lipót.

Ó - B u d a .

H i r s c h M. főrabbi, Neumann Salamon, Stöckelmácher Bernát.

P é c s .

Goldberger József, Klingenberger Jakab, Kohn Bernát.

P o z s o n y .

Buxbaum Henrik, Ehrenfeld Mihály, Ellinger M., Forchheim Baruch, Hahn Adolf, Lövy Adolf, Lövy Márk, Pick Lipót, Pollák Albert, Strausz Mór, Sussman Károly.

S . A . U j h e l y .

Knopfler Sándor, Singer Izráel.

S z a r v a s .

Schiff Adolf.

S z e g e d .

Dr. B a c h e r Vilmos, Strummer József.

S z é c s é n ' y .

Tandler N.

S z é k e s - F e h é r v á r .

Berndorfer Kálmán.

S z e n t e s .

Felsenburg Adolf, Lerner Vilmos.

S z u c s á n .

Wiener Jakab.

T a t a .

Leimdörfer Ede, Wittenberger Vilmos, Widder Ede.

T h u r d o s s i n .

Presser József.

T . s z t . M á r t o n .

Breuer M.

U j - S z i v á c z .

Löbl Ármin.

U j v e r b á s z .

Blum Joachim, Blum Salamon.

U j v i d é k .

Fantus Izráel.

V á c z .

V á c i hitközség

V e r s e c .

Gutmann Vilmos.

V á g u j h e l y .

Davidsohn Lajos.

Z a l a - s z e n t - G r ó t h .

Deutsch Manó, Lövinger Mór.

Z ó l y o m.

Neufeld Armin.

A kik tévedésből e névsorozatból kimaradtak volna, sziveskedjenek a szerkesztősnél azt bejelenteni. Szerk.

Egyletünk tagjaivá jelentkeztek : D a v i d s o h n Lajos Vág-Ujhely, Dr. B a k Izrael Bpest, S t ö c k e l m a c h e r Bernát Ó-Buda, W e i s z Lipót Boglár, Dr. B a c h e r Vilmos hitszónok ur Szeged.

Tagsági díjakat fizettek.

Rendes tagok : F o r c h h e i m Bäruch Pozsony 2 frt., S t r a u s z Mór Pozsony 2 frt., B u x b a u m Henrik Pozsony 2 frt., E h r e n f e l d Mihály Pozsony 2 frt., L ö w y Adolf Pozsony 2 frt., L ö w y Márk Pozsony 2 frt., H a h n Adolf Pozsony 2 frt., P i c k Lipót Pozsony 2 frt., P o l l á k Albert Pozsony 2 frt., S u s s m a n n Károly Pozsony 2 frt., E l l i n g e r M. Pozsony 2 frt., D á v i d s o h n Lajos Vág-Ujhely 4 frt., W e b e r Samu 2 frt., Dr. B a k Izrael Bpest 4 frt., S c h ä f e r Eliás Kecskemét 2 frt., K l a u b e r János Kecskemét 2 frt., S t ö c k e l m a c h e r Bernát Ó-Buda 2 frt., K i r z József Bpest 2 frt., G o l d b e r g e r Simon Bpest 2 frt., F i s c h e r Simon Bpest 2 frt., S c h w a r z Mór Bpest 2 frt., M e n d l Lajos 2 frt., S t e i n h a r d t Márk Makó 4 frt., W e i s z Lipót Boglár 4 frt., S c h m o l k a Salamon Cservenka 2 frt., M a y e r Áron Csanád Nagylak 2 frt.

Pártoló tagok : Tisztelendő Dr. B a c h e r Vilmos hitszónok ur Szeged. 5, Tekintetes izr. hitközség Kecskemét. 5, K e l l e r Lajos ur Kecskemét. 5. frtot

Segélyezések : Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta hat tanító nyert 30—10—5—5—5—2 összesen 57 frt. segélyt.

Könyvismertetés.

Wejabinu Bamikra. Vezérfonal a bibliai oktatásnál ; tartalmazza a héber nyelv legszükségesebb nyelvtani alakjait, az azokra vonatkozó szabályokkal és Széfer Bereschith teljes szótárát. Tanodai és magánhasználatra szerző: Handler Márk, a hevesi izr. tanoda igazgatója. Első rész — első füzet, ára 50 kr.

Az előttünk levő dolgozat szerzője, ámbár nem eredeti eszmét tűzött ki tárgyalása céljául, amennyiben több ilyféle kísérletek tettek meg, mindazonáltal az eddigelé megjelent ily tárgyú dolgozatokat rendszeres eljárása által felülmúlja. A nyelvtani része a dolgozatnak rövid és szabatos szakaszokban van egybefoglalva, a szabályokat nem untató és hosszadalmas, sem bonyolított írás modorban adja elő és az ügyes tanító, ki e könyvecskét akarja az oktatásnál felhasználni, ügyes eljárás mellett előadásában bővíthet azon, mit a szerző oly értolmes rövidségben adott elő, a mi a rövidsége daczára a tárgy lényegén csorbát vagy hiányt nem ejt.

Eredeti és teljes dicséretet érdemel a szerzőnek azon tevékenysége, hogy az eddig, az izraelita tanodákban oly igen érezhető hiányt iparkodik pótolni, hogy a biblia magyarra fordítását tüzi ki tárgya főcéljául. Hazánk izrael. tanodáiban minden tantárgy már magyar nyelven adatik elő és csak őseink szent hagyománya, t. i. a szent írás még mindig nem részesülhet azon tiszteletben, hogy a hazai nyelven adatnék elő, egyrészt, mivel még a balhit (?) állja útját ezen haladásnak,

másrészt, mivel a legügyesebb tanítónak sem állanak rendelkezésére a biblia kifejezések.

A szerző út-törőül tekinthető ezen művecske kiadása által, amennyiben a dolgozatában levő szótár lényegesen mozdítja elő a biblia magyarra fordítását.

En esküdt ellensége vagyok azon bírálóknak, kik oly nagy kedvveléssel szeretik nappal ócsárolni azt, a mit valamely szerző kitartó szorgalommal és buzgalommal dolgozott éjjel-nappal, mert bevalósult tény az, hogy sokkal könnyebb ócsárolni, mint valamit jobbra tenni, és szerző ur igen ügyesen dolgozott.

A könyv árát igen magasnak találjuk. A tisztelt szerző forduljon az orsz. irodához és kérjen subventiót, a melyet meg nem tagadhatnak tőle annál kevésbé, minthogy dolgozata a zsidó tanodákra nézve szerencsés vállalat és tegye lehetővé, hogy minden tanuló megszerezhesse magának.

Egészben véve a dolgozat igen jó és ajánlhatjuk tisztelt tanítóinknak,
Dr. B a k I z r a e l.

V E G Y E S E K.

* Miután Kohn Salamon ur, ki tiz éven át mint az egyesület pénztárnoka működött, e tisztségről lemondott, a központi választmány Schwarz Mór képezdei tanár urat választotta egyhangulag egyesületi pénztárnoknak. Kérjük tehát a tisztelt tagtársakat jövőben a tagsági díjakat Schwarz Mór képezdei tanár ur czim alatt (Gyár utca 3 sz.) beküldeni.

— Mult évi december havában Ő fölsége Dr. Reich Armin urat a Ferenc-József renddel kitüntette. Dr. Reich Armin ur évek óta kizárólagosan és egész odaadással a jótékonyág és emberszeretet mezején munkálkodik. Nemes szívéhez fordul mindenki, a kivel a sors mostohán bánat el és mindenki meleg, szerető szívre talál. Reich ur a legnépszerűbb izr. tanító, a kedélyes „Eisek“ idősb testvére. Miután pedig Reich ur egyszersmind a népiskola pártolója is, az országos izr. tanító-egyesület indittatva érezte magát, Reich Armin urat ez alkalommal tiszteletbeli tagjává megválasztani, föntartva a közgyűlés jóváhagyását.

— Folyó hó 14. délelőtt 10 órakor bold. Henik Mór volt kartársai gyászisteni tiszteletet tartottak a képezdei helyiségben, melyben volt növendékein kívül a gyászoló család, az iroda elnöke és titkára és nagyszámu közönség részt vett. Az emlékbeszédet Deutsch Henrik igazgató úr tartotta és Schusnyi kántor úr az intézet növendékeivel egy gyász kardalt énekelt és miután az igazgató a halotti imát elmondta, mélyen meghatottan hagytuk el a színhelyet, melytől egy kitűnően képzett, lelkiismeretes tanító lelépett — örökre.

Szerkesztői posta.

K. J. Kecskemét : Lapunk 2. száma teljesen elfogyván, nem szolgálhatunk; a 11. számot elküdtök. Gr. Arad; Szólj már te is egyet! . . Sch, S. Cservenka : Még akkor megirtuk önnek az eredményt; elmentünk, de már késő volt. St. S. Nagyvárad : Ottenberg kartárs urhoz küldött utolsó számunkat postán visszakaptuk, nincs tehát többé ott?

Lapunk m. é. 2. száma elfogyván, kérjük t. kartársainkat, kik e számot nélkülözhetik, azt szerkesztőségünkhöz küldeni sziveskedjenek.